

A JÁSZBERÉNYI VÁROSI KÖNYVTÁR
TELJESÍTMÉNYMUTATÓI
2017

Készült: 2017. szeptember 26.

Jóváhagyta:

.....
Kovács Péter könyvtárvezető

A Jászkerület Nonprofit Kft. Jászberényi Városi Könyvtár 2015 óta építi be tevékenységébe és szolgáltatásaiba a minőségbiztosítási folyamatokat. Szerettük volna 2017 nyarán benyújtani pályázatunkat a Minősített Könyvtár cím elnyerésére - erre azonban a pályázat minisztériumi visszavonása miatt nem volt lehetőségünk.

Ettől függetlenül tovább folytatjuk utunkat a minőség útján, ennek egyik eleme a Teljesítménymutatók ismételt mérése és elemzése.

A tavalyi évhez hasonlóan hat kisvárosi könyvtár mutatóit hasonlítjuk össze a mi eredményeinkkel. A települések és a kiválasztásnál figyelembe vett szempontok változatlanok. A kiválasztott szempontokhoz az adatokat a Könyvtári Intézet oldalán közzétett 2016-os könyvtári statisztikából illetve a könyvtárakkal történt kapcsolatfelvétel során nyertük.

A kidolgozott mutatók alkalmasak arra, hogy mérjék a különböző könyvtári munkafolyamatok hatékonyságát, valamint képet kapjunk a használók elégedettségéről.

A teljesítménymutatók elkészítését érdemes évenként ismételni, a folyamatos változások követhetősége céljából.

Kiválasztott könyvtárak:

- Esztergom
- Gödöllő
- Kiskunfélegyháza
- Kiskunhalas
- Szentes
- Törökszentmiklós
- Kiskunfélegyháza

A könyvtárak kiválasztásánál figyelembe vett szempontok:

- Település földrajzi fekvése (leginkább alföldi könyvtárak)
- Lakosság létszáma

Az összehasonlításhoz kiválasztott szempontok:

- 1) A kölcsönzési állomány forgási sebessége
- 2) A kölcsönzés népszerűsége
- 3) A kölcsönzések költségessége
- 4) A könyvtáros munkakörben dolgozók kölcsönzési produktivitása
- 5) A könyvtár népszerűsége
- 6) A dokumentumállomány viszonyítása a lakosság számához
- 7) A könyvtárközi kölcsönzés hatékonysága

1. A kölcsönzési állomány forgási sebessége

Ebben a mutatóban a kölcsönzött dokumentumok számát osztjuk a kölcsönözhető állománnyal. A forgási sebesség megmutatja a kölcsönzési állomány használati mértékét és a kölcsönözhető állomány népszerűségét is.

A vizsgált könyvtárak mindegyikében nőtt kisebb-nagyobb mértékben a kölcsönözhető állomány nagysága, megközelítőleg az éves gyarapodás mértékével. Kivételt képez ez alól a Jászberényi Városi Könyvtár, ahol ez a szám közel tízezerrel csökkent. 2016-ban a teljeskörű állományellenőrzéshez kapcsolódóan jelentős állományapasztást is végrehajtottunk.

A forgási sebesség mutatójában nem történt javulás, bár a többszöri hosszabbítási lehetőségek számát csökkentettük, valamint az egyszerre kölcsönözhető dokumentumok számát is korlátoztuk. Viszont a dokumentumok kölcsönzési határideje nem változott, és az új megjelenésekből csak 1-1 példát tudunk vásárolni, kivételes esetekben 2 példát. Hosszú a várakozási idő, amíg az olvasók hozzájutnak az újdonságokhoz.

Javaslat: A kölcsönzési határidő csökkentése, illetve több példány beszerzése a bestsellerekből.

Település	2016		A kölcsönözhető állomány forgási sebessége
	A Kölcsönözhető állomány	B Kölcsönzött dok-ok száma	Kölcsönzött dok-ok száma / Kölcsönözhető állomány
Jászberény	103197	82945	0,8037
Esztergom	73165	35266	0,4820
Gödöllő	113216	144245	1,274
Kiskunhalas	105066	82457	0,7848
Kiskunfélegyháza	106718	53271	0,4991
Szentes	101494	53718	0,5292
Törökszentmiklós	88594	76423	0,8626

2. A kölcsönzés népszerűsége

A kölcsönzések számának viszonyítása a szolgáltató közönség számával. Megmutatja, hogy a város lakosságának egy tagjára mennyi kölcsönzés jut. Vagyis kifejezi a kölcsönzési állomány népszerűségét és minőségét.

Számítás: A/B A= a kölcsönzések száma; B= a város lakossága

Település	A kölcsönzés népszerűsége	
	A Kölcsönzések éves száma	B A város lakossága
Jászberény	45845	26235
Esztergom	10254	27990
Gödöllő	44292	32437
Kiskunhalas	23078	27470
Kiskunfélegyháza	14955	29138
Szentés	53832	27695
Törökszentmiklós	38813	20323

Kivételesen minden település lakosság száma csökkent néhány száz fővel.

A kölcsönzések száma – örvendetes módon – könyvtárunkban növekedett legnagyobb mértékben. Köszönhető ez a beiratkozási akcióknak, valamint a többszörös hosszabbítási lehetőség megszüntetésének.

Javaslat: Intézkedési terv kidolgozása és végrehajtása a Könyvtár nem használók körében végzett felmérés eredménye alapján.

3. A kölcsönzések költségessége

A költség összevetése a kölcsönzések számával

Számítás: Az éves költség osztva a kölcsönzések éves számával. A/B Ahol: "A" az éves költség, "B" a kölcsönzések éves száma.

Település	A Kölcsönzések éves száma	B Állománygyarapításra fordított összeg	A kölcsönzések költségessége
Jászberény	45845	5919000	129,1
Esztergom	10254	5900000	575,3
Gödöllő	44292	10569000	249,6
Kiskunhalas	23078	3667000	193,1
Kiskunfélegyháza	14955	7863000	525,7
Szentes	53832	7731000	692,5
Törökszentmiklós	38813	4956000	127,6

Könyvtárunk egyik legjobb eredménye ez a viszonyítás. A dokumentumok beszerzése nagy százalékban a felmerülő igények alapján vásároljuk, így megvett példányok többsége kölcsönzésre kerül. A költséghatékony gyűjteményszervezés legfontosabb eleme a minden munkatárs által hozzáférhető és bővíthető olvasói igénylista.

4. A könyvtáros munkakörben dolgozók kölcsönzési produktivitása

Számítás: A/B A= a kölcsönzött dokumentumok éves száma (kivéve a könyvtárközi kölcsönzések); B= a könyvtárosok teljes munkaidőre átszámított éves létszáma.

Település	A Kölcsönzött dok-ok száma	B Könyvtáros munkakörben dolgozók száma	Kölcsönzési produktivitás
Jászberény	82945	13	6380
Esztergom	35266	8	4408
Gödöllő	144245	15	9616
Kiskunhalas	82457	10	8246
Kiskunfélegyháza	53271	9	5919
Szentes	53718	12	4476
Törökszentmiklós	76423	11	6947

Közepes eredményünk fő oka, hogy a könyvtáros munkakörben foglalkoztatottak nem minden esetben kölcsönöznek. A két gyűjteményszervező és feldolgozó munkatárs csak helyettesít időnként az olvasószolgálatban, illetve az információs pultot – egyben pénztárgépet – könyvtáros kolléga látja el, így több munkatárs csak esetenként végez kölcsönzési munkafolyamatot.

Javaslat: Az információs pult /pénztárgép /jegyeladás feladatainak kiváltása nem könyvtáros munkaerővel.

5. A könyvtár népszerűsége

A beiratkozott olvasók számát arányítjuk a szolgálandó közönség számához.

Számítás: B/A , ahol A= lakosság száma; B= beiratkozott olvasók száma

Település	A A város lakossága	B Beiratkozott olvasók száma	A könyvtár népszerűsége %
Jászberény	26235	3078	11
Esztergom	27990	1824	6,5
Gödöllő	32437	5004	15
Kiskunhalas	27470	2911	10,5
Kiskunfélegyháza	29138	3814	13
Szentes	27695	3573	13
Törökszentmiklós	20323	5068	25

A 11%-os mutató elfogadhatónak mondható, ám az összehasonlításnál látszik, hogy lehetne javítani ezen az arányon. Kiugró teljesítmény a törökszentmiklói könyvtár 25%-os beiratkozási aránya. Érdeemes lenne szakmai látogatás keretében tapasztalatot cserélnünk, minek köszönhető ez a népszerűség.

Javaslat:

Több beiratkozási akció és megjelenés a könyvtár falain kívül. Rendszeresebb sajtó- és médiamegjelenés.

6. Dokumentumállomány viszonyítása a lakossághoz

A lakosság számának viszonyítása a dokumentumállomány nagyságához.

Számítás: B/A , ahol A= a város lakossága; B= állomány nagysága

2016-ban a teljeskörű állományellenőrzéshez kapcsolódóan jelentős mértékű állományapasztást hajtottunk végre, csökkentve ezzel a régóta polcon porosodó, kölcsönzésben nem forgó dokumentumok arányát.

Javaslat: Ezen a viszonyszámon tervszerű és rendszeres állománycsökkentéssel lehetne javítani.

	Dokumentumállomány viszonyítása a lakossághoz	
	A A város lakossága	B Dokumentumállomány nagysága
Jászberény	26235	103792
Esztergom	27990	94509
Gödöllő	32437	119412
Kiskunhalas	27470	105066
Kiskunfélegyháza	29138	111323
Szentés	27695	114328
Törökszentmiklós	20323	113702

7. A könyvtárközi kölcsönzés hatékonysága

Ezzel a számmal azon kért dokumentumok arányát mérjük, amelyeket a használói igényekhez könyvtárközi kölcsönzés útján szereztek be a használók számára.

Számítás: $A/B \times 100$ Ahol A= a mérési időszakban megkapott dokumentumok száma, B= ugyanazon időszakban kért dokumentumok száma.

	A könyvtárközi kölcsönzés hatékonysága	
	A Megkapott dok-ok száma	B Kért dok-ok száma
Jászberény	111	117
Esztergom	103	120
Gödöllő	225	225
Kiskunhalas	200	208
Kiskunfélegyháza	122	128
Szentes	89	97
Törökszentmiklós	39	39

Gödöllő és Törökszentmiklós 100%-os teljesítményt nyújt a könyvtárközi kölcsönzések hatékonysága terén. Könyvtárunkban ez a mutató a tavalyihoz képest minimális mértékben romlott. Szembetűnő még, hogy szintén Törökszentmiklóson a kért dokumentumok száma töredéke a többi könyvtárhoz viszonyítva. Valószínűleg saját állományból ki tudják elégíteni az olvasói igényeket. Másik lehetőség, hogy ezt a szolgáltatást költségesége miatt kevésbé veszik igénybe a használók.

Javaslat: Bár a kölcsönzés hatékonysága nagyon jó, azonban a lehetőséget kevésbé ismerik használóink. Ha könyvtárunk nem rendelkezik egy keresett dokumentummal, minden esetben fel kell ajánlani a könyvtárközi kölcsönzés lehetőségét. A jövőben szeretnénk elérni, hogy használóink igényeit helyben, saját állományból ki tudjuk elégíteni, és a könyvtárközi kölcsönzések száma csökkenjen.

Összegzés

A teljesítménymutatók elsősorban könyvtárunk reális önértékelése céljából készültek. A könyvtárak egymással való összehasonlítása nehéz feladat, és nem feltétlenül mutat valós képet, hiszen az intézmények céljai, használói csoportjai, vezetési struktúrája merőben különböznek egymástól.

A kidolgozott mutatók tükröt állítanak könyvtárunk népszerűsége, szolgáltatásaink minősége terén, de nem célszerű minden esetben más könyvtárak közé sorolni, hiszen a kiugró eredmények, a sokkal magasabb arányok több okból következhetnek be. A teljesítménymutatókat évente célszerű megvizsgálni, hogy képet kapjunk szolgáltatásaink minőségéről és népszerűségéről, a változásokról a fejlesztendő területekről.